

Кохно Т. Н. Особливості вивчення української літератури у школах з мовами навчання національних меншин / Т. Кохно // Анот. результати наук.-дослід. роботи Ін-ту педагогіки НАПН України за 2016 рік / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки. – К. : Інститут педагогіки, 2016. – С. 185–186.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ШКОЛАХ З МОВАМИ НАВЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Т. Н. Кохно

В умовах входження України в Європейський освітній простір особливо актуальним постає питання розвитку особистості учня, формування в нього мовленнєвої та читацької культури, комунікативної та літературної компетентності. А це зумовлює нові підходи до вивчення української літератури у школах з мовами навчання національних меншин, оскільки знання на високому рівні української мови та літератури сприяє активному становленню й самореалізації особистості, допомагає випускникам зазначених типів шкіл бути конкурентноспроможними на рівні з тими учнями, для яких українська мова є рідною, під час вибору професійної діяльності.

Зазначимо, що програми та підручники української літератури, за якими навчаються учні з румунською, польською мовами викладання, адресовані дітям, для яких українська мова є рідною. Однак у початкових класах зазначених типів шкіл літературне читання українською мовою як навчальний предмет не виокремлюється. Читання є лише однією зі змістових ліній предмета «Українська мова», у межах якого формуються всі види мовленнєвої діяльності, у тому числі й читацькі вміння та навички. Специфіка оволодіння мовним матеріалом і відведена кількість годин у 1—4 класах не дає змоги сформувати навичку читання на такому рівні, який давав би можливість у повному обсязі зрозуміти літературний твір, усвідомити його етичну й естетичну цінність, оскільки учневі важко розподілити свою увагу між технічною і смисловою сторонами процесу сприйняття тексту.

Водночас учні, для яких українська мова не є рідною, мають незначний рівень словникового запасу, володіння українською мовою як державною також недостатньо сформовано, оскільки учні спілкуються і вивчають усі навчальні предмети рідною мовою. Твори української літератури інколи складні для розуміння навіть тим школярам, для яких українська мова є рідною. А тому особливої уваги потребує відбір текстів, які запропоновані для вивчення учням шкіл з польською та румунською мовами навчання. На початковому етапі це можуть бути адаптовані тексти, з яких

виключено важкі для розуміння дітям слова та вирази. Важливо передбачити і передтекстові завдання, які б включали словникову роботу. Особливого значення набуває і принцип поступового ускладнення художніх текстів за ступенем мовної складності.

Варто зазначити і про комунікативну спрямованість уроків української літератури, що забезпечує засвоєння ідейно-естетичної цінності творів й удосконалення мовленнєвих умінь та навичок учнів шкіл з мовами навчання національних меншин.

Спостереження свідчать, що на уроках літератури в основній школі значне місце відводиться аналізу змісту твору, а завдання з удосконалення техніки читання (як технічної, так і смислової сторони) лише формально фігурує серед інших завдань, хоча саме від якості читання (яке в учнів зазначених типів шкіл залишається слабо сформованим) значною мірою залежить сприйняття твору, емоційний відгук на прослуханий чи прочитаний текст. Отже, успішна реалізація зазначених проблем допоможе розв'язати питання літературної освіти учнів ЗНЗ з мовами навчання національних меншин.